

Szerkesztőségi iroda:

Rimaszombat, temető-utca 12. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentlen levelek nem fogadtatnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASARNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hír- és egyéb nyilatkozatok felvételére.

Hirdetési díj:

Egy negyházas peitser terüfogatára . . . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . . . 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetések legezlszerűbben posta-utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csak a kiadóhivatal vesz fel.

A vidék panasza.

Pár évvel ezelőtt a birodalmi fővárosban élénk megbeszélés tárgyát képezte azon kérdés megfajtése: miként lehetne Bécs városában az idegenek forgalmát fokozni. Hogy a kérdés aktuálisá válott, volt okuk a jó bécsieknek; világvárosok kereskedelmi forgalmának, a központi műveltség szétsugárzásának jelentékeny tényezője a társadalom az osztálya, mely nem csupán életpályájának követelményeként, hanem magánkedvelésből kereste föl azt a helyet, a hol szükségleteinek fedezése mellett műveltségéhez mérten szórakozni is tud. Az emberi kapzsiság ez osztályra kegyetlen adót vetett; a számlák nem ritkán a tisztesség határain is túl mentek s a vendég avval a tudattal távozott a nagy német metropolisból, hogy ott őt megszarolták. A kapzsiság által előidézett corruption segíteni kellett s az intézkedések, melyeket e tárgyban tettek, megtermék üdvös gyümölcseiket.

Ez állapot hazánk fővárosában is bekövetkezett, de a kérdés megoldásán maig is török fejéket.

Távol legyen tőlünk, hogy világvárosok példája után indulva, valami olyasmire törekednénk, mit egyfelől erőnk nem bírnának meg, másfelől kicsinységünkhöz képest nevetséges volna, de az idegenek forgalmának növelése egy oly rohamos léptekben fejlődő városban, mint Rimaszombat, ma már jogosan képezheti kérdés tárgyát.

Nem szabad elfelednünk, hogy Rimaszombathoz hasonló, sőt bizonyos tekintetben több

előnyökkel bíró városok nemesak megyénk területén vannak, hanem a szomszéd vármegyében levő Losonez is alig három órai járásra fekszik tőlünk. E városok saját jólétük előmozdítása céljából arra törekednek, hogy egymás felett bizonyos előnyöket vívhasanak ki s azokkal díszkedjenek. Ismeretes a közelmúltból Rimaszombat és Rozsnyó városok magatartása egymással szemben, mely igaz, hogy ma már a barátság színvonalára emelkedett, de a vetélkedés annak idején valóságos harcoknak volt nevezhető.

Ily körülmények közt a vidék volt hivatva arra, hogy igazságot szolgáltatson, mely e városok önkéntes pártolásában nyilvánult.

Mi rimaszombatiak sokat tettünk városunk emelkedésének érdekében, mit csak az méltányolhat kellően, a ki két év óta nem járt városunkban. Az idegenekre való tekintettel rengeteg költségen átalakítottuk a nagy vendéglőt s egy magántulajdonos által a kényelem lehető legtöbb eszközeivel felszerelt új szálloda is rendeztetett be, a gyalogjárókat a főbb utcákban szabályoztuk s a háztulajdonosok terhére kiépítettük, minek legnagyobb hasznát az idegenek veszik, mert még azt is megengedték nekik, hogy vásárok alkalmával a gyalogjárókat portékáikkal és sátraikkal elfoglalják.

Egyről azonban megfedekezünk: városunkba három oldalról jöhet az idegen ember kocsiával, — de a koci és lovak számára egyedül a meglehetősen távol eső „Huszár“ vendéglő áll rendelkezésére, — ez azonban a distinguáltabb izlésű

vendég számára lakásul nem alkalmas. Így a kocsiával jövő közönség rendszeren azon helyzetbe jut, hogy egyszerre két vendéglőt kell igénybe vennie; egyet a maga, s egyet lovai számára, mert a város azon pontján, hol a vendég legtöbb ügyét elvégezheti, egyetlen oly vendéglő sincs, mely igényeit mindkét irányban kielégíthetné.

Ily körülmények közt nem esodálkozhatunk azon, ha a vidéki közönség körében helylyelközzel elégtelenség, sőt panaszos hangokat is hallunk, mire nézve egyedül az szolgálhat némi megnyugtatóssá, hogy mi e tekintetben is a korral kívánunk haladni, mely megköveteli azt, hogy egészségi szempontból ne építsünk oly helyiségeket épen a város közepére, melyek a levegő megrontásának közvetlen okai lehetnek. — A vidékiek panasza saját szempontjukból jogos, — a miénkben nem ezé irányos.

A h é t r ő l.

A nyár már előre kanyarította végét. Jelek mutatkoznak, hogy nem sokára beköszönt az ősz.

És e jelek állandók. Hogy ne, husz' ebbe a kalendárium esalhatatlan: meghozza — mindig idejére — a tavaszt s véle az uborka-szezon; a nyarat s véle a dinynye-divatot, s megszűli a szenzációs eseményeket, melyek egy jóslat szerint — nem tudom mikor — annyira meg fognak torlódni városunkban, hogy lapunk érdemes szerkesztője nem fogja tudni, melyikre hívja fel majd az olvasó közönség figyelmét.

Istenem, milyen jó is lesz! legalább reám nézve igen; ki jelenben egy eseményekben miserabilis hét történetét akarom megörökíteni.

Igen, egy sovány hét történetét, melyről elmondhatom:

Elmúlt a hét és véle a remény:
Hogy újra látni fogjuk meg a fát.

T Á R C Z A.**A bujdosók működése Thököly Imre fővezérségeig. (1677—1678.)**

(Folytatás.)

A hadi szerenese kezdetben kedvezett is nekik. De sajnos, hogy nagyobbrészt protestans vallásnak lévén, a a katolikus javak nagy pusztítása által, hadjáratuk szinte a vallásháború színét ölté magára.

Csakhamar előnyomulván a Tiszáig, azon átkeltek, és Spankau tábornokot visszanyomták Kassára. Majd Ónodot, Tokajt, Szendrőt, Füleket, hozzájuk csatolván, megszállották. Ezután Putnokot megvevén, Regécz ellen vonultak, hogy az abba zárkózott Rákóczy Ferenczet részükre vonják. De ez nem sikerülvén, Kassa felé indultak s az eléjük jövő Spankaut szept. 13-án Enyiczke mellett véres csatába megverték. Kassát, hová Spankau visszavonult, körülzárván, seregük más részével tovább nyomultak s Eperjest, Bártfát, Kis-Szeben és Késmárkot vették meg. Midőn azonban Lőcsét is ostrom alá fogták, Liptó felől német hadakkal Kobb tábornok és Eszterházi Pál, dunán-inneni főkapitány érkezének. Ezek a bujdosók hadait visszazoritották Kassa felé. A hadjukat pedig Kobb ígéretei átpártolásra bírván, a Győrke melletti csatában szétverettek s a Tisza mögé visszazűztek.

Mig e hadjáratot Petróczy, Szepessy, Kende és Szuhay vezették, addig Teleky Wesselényi Pállal Szatmárt vették ostrom alá, de szerencsétlenül. Teleky maga is csak nehezen tudott megmenekülni.

Igy a diadalmasan kezdett hadjárat eredménytelenül végződött. Kobb a Tiszán átkelvén, elfoglaltá a hajdu városokat is, a meghódolóknak bocsánatot hirdetett, mig a 4 főrebellis: Petróczy, Szepessy, Szuhay és Kende fejére ezer-ezer tallért tűzött ki.

A bécsi kormány ekkor elérkezettnek látta az időt a magyar alkotmány megsemmisítésére. 1673. febr. 27-én Ampringen Gáspár Jánost, a német lovagrend nagymesterét nevezte ki Lipót, német miniszterei tanácsára, Magyarország kormányzójává, mellé 4 magyar s 4 német tanácsost rendelvén. A kath. főpapság pedig, élén Szelepcsényi primással, hozzá fogott a protestantismus kiirtásához. Ismeretes a prot. papok és tanítók törvényszék elé állítása, bebörtönzése s gályarabságra hurcolása.

A bujdosók azonban most sem csüggedtek el. Tovább is folytatták a nehéz küzdelmet. Pedig sokat türetek, szenvedtek. A bihari hegyek közt, szegény helységeken vonták meg magukat, a magyar szabadság védő

bástyája, a kis Erdély oltalma alatt, s a török végeken táborozva katonákat, hogy a harezot újra megkezdhessek. Emellett folyton sürgetik a segélyt a portán s Apaffynál. De nagy hiba, hogy önmaguk közt sincs meg a kellő egyetértés és fegyelem, mit Apaffy is többször szemökre hány. Pártfogását ugyan továbbra is igéri, de inti őket, hogy „valamint neki sem bátorságos Isten és a fényes porta ellen rugodoznia, úgy ő kegyelmeknek az fundamentum nélkül való karezoskodás és ez dolgokban való rendetlen gázlás egyebet nem hoz, hanem magokat és ez az fenn lévő kevés magyar fegyvert inkább is elvesztik, az Isten még megmaradt népét nagyobb veszedelemben ejtik, sőt az jövődöbeli megszabadulásnak remélhető remediumát is elmetszik; erről Isten s az egész kereszténység előtt ő kegyelmek adjanak számot.“

S habár jóakarátát nem is vonta meg tőlük, sőt a lengyelek felszólítására a lengyel-török békekötés érdekében közbenjárva a portán, ez által is a bujdosók segélyezésére kedvező fordulatot óhajtott elérni: mégis a köztük támadt feszültség okozta, hogy Petróczyt letartóztatta, azzal indokolván e tettét, hogy maguk a magyarok közül „sokan ártalmas és ez közönséges jónak nagy akadályára indult hitván embernek ismerték s megfogattatását javalták,“ valamint azt, hogy Erdélybe a bejárást is megnehezítette neki. A bujdosók Nagy-Szalontán 1674. márcz. 9-én tartott gyűlésökben nagy hálával elismerve s megköszönve a fejedelem eddigi pártfogását, továbbra is kéri azt s fájjalják imént említett tetteit irányukban; ők nem vétettek semmit ellene, de ha egyesek ezt tették, bűnhődjenek, valamint azok is, kik saját ügyeik romlására vannak; kéri tehát ezek megnevezését, kéri továbbá Petróczy szabadon bocsátatását és hogy Telekit küldje ki közéjük s az erdélyi urakat szólítsa segélynyújtásra, ezek mellett tudatják, hogy ügyeik helyesebb vezetésére többeket rendes szolgálatra választottak. E kérésekkel Apaffyhoz küldött követésüket Bánffy Déneshez is utasították, az ő közbejárását is kéri a fejedelemtől.

Május 3-ára már ismét gyűlést hívnak össze. E meghívó aláírás közt első helyen a csak 17 éves Thököly Imre neve áll, ki ekkor még nem is volt köztük s így valószínűleg valakit felhatalmazott neve aláírására. Tanúsítja ezt az, hogy máj. 31-iki harsányi gyűlésökből Teleky mellett Thököly közéjük jövetelét is sürgetik. E gyűlésben Petróczy szabadon bocsátatását már megköszönik.

Még e gyűlés előtt máj. 26-án, Farkas Fábiant és Nemessányi Bálintot küldik a portára s köszönik a szultánnak, hogy megörvendeztette őket a szabadulás reményével; továbbá athnámét kérnek s az ennek átvé-

telére küldendő ünnepélyes követség számára útleveleket, segélyül pedig, ha a lengyel háború miatt többet nem lehetett, legalább 8—10 hadat és 50 ezernyi tallért, ha másként nem lehet, kölesönképen.

Apaffy aug. 9-én ismét biztosítja őket pártfogásáról, értesülvén, hogy köztük oly hír kering, miszerint ő többé semmi módon sem akarja őket segíteni. Ez nem áll, de kijelenti, hogy ha „az eddig is a magyar nemzetet elrontó s naponként jobban elrontani igyekező emberek veszedelmes tanácsok után járnak és mind magokat s mind nemzetünket nagyobb, sőt végső veszedelembé ejtik, sem Isten, sem az ő szent angyali, sem ez világ előtt nem mi, hanem magok lesznek az magok és nemzeteknek végső romlásának okai.“

A fejedelem e folytonos szemrehányásai végre is hatnak, magok is rendezesebb vezetést kívánnak s e végből aug. 23-án (1674.) Csatáron fővezérré választják Wesselényi Pált, „egy heves vőru, fogékony lelkű, de jóban roszban tulásra képes ifjut,“ mint egyik történetírónk jellemzi őt. Azonban ugy Apaffy s Telekynek, mint az erdélyi rendeknek kijelentették, hogy ez által nem akarnak tőlük elszakadni, sőt továbbra is kerik pártfogásukat és segélyüket.

Az új fővezérek sok nehézséggel kellett küzdenie, különösen a had elszállásolását illetőleg a beálló télre. De nem csüggedett. Sőt új segélyforrás mutatkozván, ez újabb reményével tölté el őt és társait. XIV. Lajostól, ki már 1672. végén is küldött némi segélyesapatokat, ez év szept. havában Beaumont, majd 1675. tavaszán Akakia követei által nyertek a segélyzésre ígéreteket. Ez utóbbi azonban Wesselényi Pál helyett a nagyhatalmu Teleky Mihályt óhajttá az ügyek élén látni, minek következtében a bujdosók apr. 1-én Szinyérváralján csakugyan Telekyt tették fővezérré.

Ugyanez időben Szepessy Páltól a portáról is örvendetes hírt vettek, hogy a török segélye már bizonyos. De biz ez most sem valósult. A csatározás mindamelllett folyt egész nyáron át, de minden eredmény nélkül.

A bekövetkező tél azonban nagy inségre juttatta őket. Okt. 30-án a had szoldjának kifizetésére segélyt kapnak Apaffytól, de már decz. 5-én Telekyt kéri, hogy a váradi basával az ígért 500 tallért fizettesse le, decz. 14-én pedig ismét pénzküldést sürgetnek, mert ha ujévig nem kapnak, a had szétoszlik. Ujvegy Apaffy küldött is, de már 1676. jan. 13-án Wesselényi ismét 6 ezer frtot kér.

A szállások miatt is sok a baj Wesselényinek, ki a sereg tulajdonképeni parancsnoka lett. A föld népe nagyon elszegényedett a katonatartás által; a török nem engedett egy helységbe sokat szállásolni; a török rab

Mely jó és rossz időben egyaránt
Hüvösen tartá a — plebániát . . . .
(Értsd a katolikus parochiát.)

Igen, a parochiát! Melynek árvasága annál szembe-
ötölőbb, minél többet gondol az ember arra a szerenesét-
len véget ért hársfákra, melyek éjjel úgy, mint nappal hű
őrei voltak.

Szegény hársfák, be hamar ki is költöztek a mozgó
halandók soraiból! . . . Be hamar pálelát is tört felettük
a számító emberi ész, mit akkoron az utca-kövezés édes
valója dirigált . . . .

Szegény hársfák, ki fogja helyeteket pótolni?! . . .
Mi vigasztalja meg elmúlások fölött az árván maradt
parochiát? Talán a járda, mely kimúlások színhelyén
domborult? . . . Avagy a járó-kelő közönség tarka cso-
portja, mely előtte elsiel? . . . A remény? . . . .

Igen, a remény; mely sejtetni enged, hogy a pa-
rochia idővel — emeletes leend . . . .
Igen, óh igen! . . . .

— — —
Szó, ami szó: esinosodik a város!

Maholnap még pénzert se láthatunk gyomot az ut-
czákon. Nem bizony! A városi tanács nagy garral ir-
tatja azokat.

Nagyon szép dolog!

Vajjon mennyibe kerülhet ez életrevaló eszme meg-
valósítása?

Hát, hát — biz! azt még nem tudhatni, habár meg
is van szavazva a költségvetés . . . . Hogy nem megy ki
semmiből, az oly bizonyos, mint hogy ma vasárnap va-
gyon . . . . .

Vajjon el lesz-e érve a kitűzött czél általa? . . .

Hogyne! Tiszták lesznek az utcák s a gyom, mely
fölverte azokat, egytől-egyig elpusztul; igen, ha örökös
leend a — szárazság . . . .

Igen, óh igen!

Gyöngy élet a diák élet! föltéve, a mikor hosszú a
vakáció. Azonban mint minden jónak, úgy ennek is mi-
hamar vége szakad és beköszööt az iskola-év, miként az
a lefolyt héten beköszöntött.

A beiratások véget vetnek a boldog — henyélésnek
s a még boldogabb szabad — esavargásnak.

A kinyitott iskola ajtóik felé zsiabogva tolong apa-
raja-nagyja a tudomány-szomjas esemeteknek.

Nagy embernek készülni mindenik s ha ezt nem is
érik el mindnyájan, lesz belőlük legalább is — diurnista.
De hát mi van ebben? . . . Urak lesznek akkor is, s néha
napján még meg is — tekintetes urazzák!

Nagy dolog ám tekintetes úrnak lenni még álom-
ban is; még nagyobb dolog talán elemi iskolás gyer-
mekből gymnasztika ifiúrnak konstatáltni?

Nagyobb bizony! Büszke is erre mindenik. Hogy
azonban a méltóságosnak képzelt fizetésnélküli hivatal
auctoritása régi fényéből mit se veszítsen, el is követnek
érdekében mindent, megmozdíják még a követ is — ha
birják, s ráadásul ki ki oly tempóval kezd lépdelni az ut-
czán, mint ha — csoportokba gyűlvén — legalább is
egy új königræzi esatát akarja — elveszteni . . . .

Mivel pedig ily alkalommal üres zajjal csak nem
feszíthet a gymnasztika ifiúr; a ezigaretának nem szabad
hiányozni. Nem bizony, ha mindjárt egy kis rögtönzött
tengeri betegségben nyilvánul is hatása a kezdők részéről.

Mint hogy pedig az idő mindent világosra hoz, úgy
a gymnasztika ifiúrnak dühös ezigaretézása sem maradhat
titokba. Valamikor azt is kiderítik, ha más nem, legalább
is a pedellus uram, ő ektiecellentiája. Már pedig a mit ő
meqlát, az meg van látva perspectiva nélkül is, s a mit
ő beszél, az oly bizonyos, hogy nem maradhat büntetés
nélkül, mint az, hogy toronyóránk már megindult . . . .

Igen, óh igen! . . . .

lásoktól pedig sokat szenvedtek s hiába kértek ellenorvoslást.
Majd Püspökibe Wesselényi ellen irányuló zavargás támadt
a seregben, bár ezt, megjelenvén a helyszínen, lecsendesíté.

Kisebb esatározások, portyázások a tél folytán is
voltak, de a tavaszon ismét nagyobb hadjáratra készültek.
Azonban részint a sereg élmezése, részint a váradi
basával való viszállyaik nehezítették ezt. A királyi vezé-
reket, Strassoldot és Barkóczyt mindamellettt visszanyom-
ták. Wesselényi pedig azon igazéretökre, hogy ha átpártol,
kegyelmet s nagy jutalmat nyer, önérzéttel feleli, hogy
hiszen mindent elvették, hogy adának hát többet??
Hadai egy része egész Liptóig elkalandozott, más része
pedig a hajduvárosokban, Bözörmény, Nánás és Hadhá-
zán tett nagy pusztítást.

Emellet Apaffyt is folyton ostromolják ugy pénzért,
mint a török segély kieszközléseért. Jöndulatát nem is
tagadja meg tőlük most sem. Jul. 14-én (1676) utasítja
portai ügynökét, hogy a magyarok dolga végső vesze-
delemben lévén, mielőbb eszközöljön ki valamit számunkra.
Jul. 18-án ismét szívére köti, hogy vagy neki szerezzen
engedélyt a magyarok nyílt támogatására, vagy a vég-
beli szandságot rendelje ki a szultán segélyökre. A gyula-
fehervári szeptemberi gyűlésen pedig az erdélyi rendek
figyelmét hívta fel ügyökre. A többség valóban a segély-
zés mellett nyilatkozik, míg a kisebbség a porta bele-
egyezésétől akarja azt függővé tenni. — Nehány főurat
Apaffy ki is küld segélyökre, de nagyobb hadat még
sem mert küldeni; hanem november hóban ismét sür-
geti a török segélyt a budai basa által.

Ez év folytán vesz először tényleges részt a buj-
dosók működésében az ifjú Thököly Imre, bár még csak
mint magánember. Hiszen ő is valóságos bujdosó. 13
éves gyermek volt, mikor az ostromlott Árvavárból, hol
a Wesselényi-féle összeküvésben szintén részvétellel
vádolt atyját elfogni kívánták, leányruhában Erdélybe
menekült s azóta Apaffy és Teleky pártfogása alatt
Nagy-Ényeden bevégezte tanulmányait. Atvévén erdélyi
és máramarosi birtokai önálló kezelését, a fejedelem
udvarban összeköttetésben jött bujdosó honfitarsaival;
mint láttuk már 1674-ben szerepel neve egyik gyűlés
meghívójukon. A nagy reményekre jogosító tehetséges
és gazdag ifjut bizonyára szívesen látták magok között,
ő viszont meleg érdeklődéssel vesz részt tanácskozásaikban,
hazafias lelkesedéssel jár-keel közöttük, mint saját, ez idő-
ből fenmaradt naplója híven tanusítja

Segély nélkül azonban mire sem képesek menni.
A töröknél haszlatlan kopogtatnak annyi idő óta, a fran-
czia ígéréte is eddig hű volt. Most azonban ismét komo-
lyabb remény kecsegteti őket ez oldalról. (Vége köv.)

Teljes erővel haladunk!

Ki-ki előre lép és nem hatra.

A biztos haladás eme tudatában a legnagyobb kész-
séggel konstátálom, hogy városunkban a magyar művészet
iránti érdeklődés, teljesen kiszorította az idegent. Például
szolgálatnak — a esel muzsikuskok.

Igen, kik merész röptü vágyaik mineműségéhez ké-
pest, híven bejártak minden utcát, ki nem hagyva még
a — esutorást sem. — szakadatlanul fujsza azt a esoda
hangszert, mit trombitának esufol a közmegegyezés.

Vajjon volt-e keresetük?

Volt bizony! Mint a fáma beszéli, ez annyira elva-
kitotta őket, hogy még másnap is itt akartak maradni
a — nyakunkon. — Hogy nem szerenesélhettek továbbra
is, egyedül azon szerenesés veletlennek köszönhető, hogy
kiszorította őket egy nagyreményű — versklis.

Mint egy garantizott hír újságolja: rövid idő múlva
ismét tiszteletüket fogják temni. Reméljük, hogy ez alka-
lommal a város kitesz megáért, s megszavazza részükre
a tisztességes — szubventiót.

Igen, óh igen! . . . .

Fizetni, csak fizetni; ezt mondja a suszter inas, ha
eisején tiszteletét teszi, — ezt a szabó, ha a kontót eset-
leg — átadhatja; ezt a házi ur, ha a fertály lejárt;
ezzel köszönt be az adószedő, midőn szobádba lép.

Fizetni, csak fizetni, ez a mottója manapság min-
dennek, hogy miből, azt senki sem kéri.

Fizetni, csak fizetni, ezen a föltevésen nyugszik
az új szeszadó törvény is, mely a hét folyamán lépett
életbe.

A bratyok és fratyek bizonyára busan vakarták meg
fejüket, hallva a szomorú hírt.

Az épületárványokról — életbe lépven e törvény
— bizonyára egy részeges munkás sem fog leesni s a
rendőri kihágások krónikája ilyeténképen megfogyatkozik.

Ha csakugyan ily példás lesz a rend, vajjon ki
fogja akkor megfizetni azt a 20 millió forintot, mit az
állam ez által kilátásba helyezett?

Ki? Hát a mint az állam tudósok mondják: a
„fogyasztás.”

A fogyasztás? No igen, mit zsebünknek kell meg-
éreznie.

A fogyasztás, mely egy tetszetős theoria szerint sokkal
mértányosabb az egyenes adónál, mert ez által az állam
senkít sem kényszerít fizetésükre, ki-ki annyit vállal el
belőle, a mennyi neki tetszik.

Nagyon szép!

De vajjon meddig fogunk így fizetgetni?

Hat, hát míg el nem érünk azon pontig, a hol a
hatalom és a dicsőség most és . . . addig — zárjel között
mondom — míg megjön az — eszünk!

Igen, óh igen!

Gömöri Dongó.

Templom-szentelés.

Nagy ünnep volt f. hó 4-én a helybeli izraelita
hitközségnek; temploma, melyet egy egész éven keresz-
tül nem látogathattott s az imádkozni szeretők egy szűk
imaházban végezhettek el imájukat. — e napon szentel-
tetett fel s adatott át a híveknek. A felszentelési ünne-
pélyen a megye és város előbbkelői közül is többen
megjelentek, és pedig Bornemisza László alispán, Lu-
kaics Géza megyei I. aljegyző, Groó Vilmos tanfelügyelő,
Dapsy Vilmos nyug. kuriai bíró, Szabó György polgár-
mester, Barna Imre városi alkapitány, Kovács József
végrehajtó tanácsos, Szerényi János ügyvéd, Baksay Ist-
ván gym. tanár, Glauf Pál ág. ev. ltkész, Törköly Józ-
sef, Waagensommer János, Czékora István, Paál Gyula
és Nagy Zoltán közs. iskolai tanítók és még számosan,
a kik megjelenésükkel az ünnepély fényét emeltek. —
10 óra után pár perczel kezdett vette az ünnepély, mi-
dön a főbbi és a hitközségi hivatalnokok az imaház-
ból a Thórakát a templomba hozták. Az előesarnokban
a menet megállott, a hol Burger József kántor ismert
kedves hangon elénekelte a héber bevezető imát: „mily
szépek a te sátraid Jakob, a te hajlékaid Izrael” stb.,
majd a Thórak körülhordozása után Singer S. Leo ker.
főbbi lépett fel a szószékre, s egy rövid ima után át-
gondolt és mélyen átértett magyar hitközségnek mon-
dott el, mely — „ohna ily beszédet mindenki várt tőle s
másfelé nem is számíthatott — mindazáltal minden
jelenlevőt meglepett és meghatótt. Először is köszönetet
mondott a hitközség előjáróinak, akik lankadatlan buz-
galommal törekedtek arra, hogy a roskadásnak indult
templom ily rövid idő alatt fölepüljön, azután felszentel-
vén a templomot, átadta híveinek egy szép oktatással,
mint kell magokat viselniök, mint kell a templomot tar-
tani, hogy az minden időben Isten háza legyen, oktatta
őket a hitre, a vallásra, mely nélkül egyik nemzet, egyik
felekezet sem állhat fenn, de oktatta arra is híveit, hogy
a hit, a vallás csak akkor állhat fenn, ha az a hazasze-
rettel van párosulva, mondván, hogy csak az lehet
igaz zsidó, a ki hazáját hön szereti, aki, ha
a hazának szüksége van rá, érette minde-
net feláldozni, s ha kell, vérét ontani is
kész, — e nagy lelkesedést keltett szavai után szónok-
latát e szavakkal fejezte be: „s most atyámfiai emelked-
jünk fel s mondjunk el egy rövid imát a királyért és
hazáért, — s midőn a jelenlevők felemelkedtek üléseik-
ből, a főbbi kinyitotta a szent székrenyt, s elmondta a
következő imát: „Mindenhato Isten, királyok királya,
uraknak ura hallgasd meg szívünk mélyéből fakadó kö-
nyörgésünket, áldd meg s éltesd az emberi kor legvégső
határág apostoli királynokát, I. Ferencz József Ö Felső-
gét, Felsőszeg nejét, Erzsébet királynét, a női erények
mintaképet, Rudolf trónörökösét és nejét Stefániát és az
egész királyi családot; áldd meg magyar hazánkat és
annak főméltóságait és főhivatalnokait, áldd meg me-
gyénket és annak előjáróit, városunkat és előjáróit, ta-
nácsát, képviselő testületét és polgárságát, és minden fe-
lekezetű lelkipásztorait, áldd meg az itt egybegyűlteket
és az egész emberiséget, Amen!” — Az ima elmondása
után a jelenvoltak megáldotta, azután a kántor egy
dicsénetet énekel, melylyel az ünnepélynek vége sza-
kad, s a közönség meghatóttan távozott. — Ez volt a
szép ünnepély programja, ezzel lett az izraelita templom
felszentelve s átadva híveinek. — Az ünnepély szép
rendb n folyt le és semmi kívánni valót sem hagyott fenn.
Szerencsés a rszombati izr. hitközség hogy oly lel-
kipásztor van, aki oly elveket és tanokat hirdet hívei-

nek a szószékről, mert az ünnepélyen elmondott beszéd
és ima: a hit, remény és szeretet alapelveit fog-
lalta magában, és e beszéd őszinteségén kétkednie senki-
nek sem szabad, mert azt egy lelkipásztor a Thóra
előtt, a zsidóknál a legszentebb helyen, mondta el. — A
hitközségnek és tagjainak kötelessége most arra töre-
kedni, hogy azon elvek, melyeket főbbijük a szószék-
ről hirdetett, fogékony keblekre találjanak, hogy a hon-
szeretet lángja áraszsa el folytonosan szívüket, legyenek
magyarok s neveljék gyermekeiket magyaroknak, szeres-
sék a hazát, tanítsák gyermekeiket hon szeretetre, s akkor
méltó helyet foglalnak majd el a társadalomban, akkor
nem kérdezheti majd senki, hogy orthodoxok-e vagy
neologok, nem vetheti senki szemükre, hogy kötelessé-
güknek elöget nem tettek, akkor városunk minden fele-
kezeti lakossága büszkén vallhatja őket testvéreinek! —
A főbbi úr biztosítékot nyújtott nekünk, hogy e téren az
általa kifejezett czélok elérésére teljes erejéből törekedni
fog. Fogadalmát megerősítette akkor, midőn szónoklata
végeztével a jelenlevő vendégekkel kezét szorított. Adja
Isten, hogy a főbbi úr hitközsége minden tagjában
őszinte követőre találjon! —g —r.

A Gömör-Kishont vármegyei közigazgatási bizott-
ság **félévi jelentése** az 1888-ik év I-ső feléről,
az ott képviselt közigazgatási ágak szakelőadó-
inak havi jelentése nyomán.

III. A kir. tanfelügyelő ügyköréből.

A Gömörmegyei 281 község közül 253 bir hely-
ben egy vagy több iskolával, míg 28 községben iskola
nincs. Ezen községek azonban kivétel nélkül valamely
szomszéd községhez iskolailag esatolva lévén, az iskolá-
ztatás lehetősége annál is inkább meg van adva minde-
nütt, mivel az iskolától való távolság egyikénél sem tesz
3 kilométernél többet.

A lefolyt félévben szerveztettek a gömörmegyei m.
köznevelődési egyesület támogatása mellett sumjáci és
f.-szaluzsányi nyári kisdedovodák. Saját erejükből szer-
veztek hasonló intézeteket a nagyrozei járásban Kóvi, a
rimaszécsiben Rimaszécs, a rozsnjóiban Veszverés köz-
ségek, míg a tornyaljai járásban következő 20 község
állított nyári kisdedovodát, ugy mint: Abafala, Beretke,
Csoltó, Füge, Gömör Panyit, Hamva, Horka, Hosszúszó,
Királyi, Lekenye, Lénártfala, Malé, Naprágy, Pelsőcz,
Ardó, Reeska, S.-Keszti, Szent-Király, Sztárnya, Tiba és
Tornallya. Eredménye ez azon ismételt intézkedésnek,
melyet a közigazgatási bizottság ezen közhasznú intéz-
mény életbeléptetésé érdekében ismételve tett. Több köz-
ségben a kisdedovoda csak az ezen jelentés keretében
már nem tartozó július havában, az aratás ideje alatt
állították fel.

Mivel ezen intézmény életbeléptetését a f. évi július
13-án tartott megyei közgyűlés minden községre kötele-
zőnek mondta ki, az 1889-ik évben remélhető, hogy
egyik sem fogja nélkülözni annak jótékony hatását.

A rendes iskoláztatást, melynek érdekében a köz-
igazgatási bizottság ismételve intézkedett, akadályozta
ezen félévben a több helyen fellépett járvány s G.-N.-
Huileezen a tanítóhiány, hol e miatt a tanítás 5 hó-
napon át szünetelt.

Az előirt tantárgyak iskoláinkban esekély kivétellel
mindenütt és pedig megfelelő terjedelemben tanítottak.
Iskoláink nagyobb része a rajzot, női kézi munkát, házi
ipart és az egészségtant is felvette már tantervébe s e
tekintetbe elismerésre méltó haladás konstátálható. Külö-
nösen kiemelendő pedig nem magyar tanítólú iskolá-
inkban a magyar nyelv tanítása, melynek sikeresebb be-
gyakorlása ezéjjából ezen iskolák felében több tantárgy
is magyarul tanítatik. A tanítók elismerésre méltó buz-
galmat fejtenek ki ezen a téren, a nagyobb eredmény
felüntetésében vetekednek egymással s mindinkább emel-
kedik azon iskolák száma, hol a tanulók a magyar nyelvet
beszédben és írásban elsajátítják.

A tanulók tovább képzésének előmozdítására hat
a megyében felálló négy tanítóegylet, melyeknek műkö-
désében azonban utóbbi időben a lelkesedés hanyatlása
tapasztalható, — mely jelenség azonban nem sporadi-
kus, hanem úgy látszik általános omagos baj.

Tanító hátrálások fizetés behajtása iránt 3 esetben
intézkedett a közig. bizottság.

Tiltott tankönyvek és taneszközök nem voltak for-
galomban és zugiskola sem merült fel ezen félévben.

IV. A királyi mérnök ügyköréből.

Az államutak állapota jó volt.

Az engedélyezett építkezések és szállítások folya-
mata időközönként megvizsgáltott, a szerződési feltéte-
leknek megfelelőnek találtott.

A tornyaljai Sajó-híd kijavitása egészen, az 81. számú
áteresz újból építése a fedkövekig teljesen befejeztetett.

Az uti személyzet megtette kötelességét és foly-
tonos tevékenysége többszörösen ellenőriztetett.
A törvényhatósági utak állapota szintén kielégi-
tő volt.

Teszen az előirt közmunka 24981 igás és 72743
kézi napszámot, megváltásra bejelentetett 7909 igás és
12194 kézi napszám; természetben való szolgáltatásra
maradt 17072 igás és 60279 kézi napszám; elfogadta-
tott illetve előirt közmunka-váltás értéke tett 21915
forintot.

A folyó évre előirt közmunkát a folyó évvel összo-
hasonlítva, fogyott az igás napszám 617-el, a kézi nap-
szám 715-el, érték szerint 1591 ftt 50 krral.

Ugy a természetben közmunka szolgáltatása, mint
a vál sáppénz befizetése a félévi illetményrészen már tul
teljesített és minden akadály nélkül folyik.

Műtárgyak közül 39-nek újból építése részint hely-
reállítás hozatván javaslatba, a munkákat a bemutatott
terrajz és költségvetés alapján engedélyeztetett, e műtárgy
része a munkálatnak teljesítettén, a műtárgyak felül-
vizsgálata uton a közforgalomnak át is adatott.

A tiszolcz-poprádi vonalon, mely állami segély
mellett tartatik fenn, a multa névze 1884. évtől a szá-
madás összeállítottott és a külömbözetnek a nmtsgu kir.
köz. és közlekedésügyi ministeriumnál az orszáuti
pénztár javára megtérítése igénybe vétetett. Előleget utal-
ványozott a kir. közmunka és közlek. miniszterium ezen
utvonatra az 1887. évi költségek megtérítésére 2844 ftt
40 krt, a folyó évi költségvetés szerint kimutatott kiadás

fedezésére pedig 9674 frt 75 kr. A gombaszök-szilvezei vicinális utvonalon szükséges erdő kivágás foganatosíthatása ezéjjel a helyszíni kitzetés megtörtént.

A tiszolcz-závadkai-lekenye-horkai vicinális utaknak kiépítése ügyében elrendelt helyszíni tárgyalások megtartottak.

A tiszolcz-poprádi uton a múlt évben házi kezelés mellett megindított munkálatok ismét folyamatba vétettek.

A vármegye bizottsági közgyűlése által rendszerezett 7 utiőr állomását elfoglalván, az illető utbiztosok által teendőikről kitanított és kellő utasítással ellátottat.

A vármegye területén levő gőzkazánok közül 3 db viznyomási próba alá vétetett. Azokra nézve, melyeknél az 5 évi próba megújítandó, az illető tulajdonosok a szükséges intézkedések megtételére felhivattak.

A kir. posta- és távirat szolgálat köréből jelentés nem tétetett, közigazgatási intézkedés szüksége tehát fenn nem foroghatott.

Meghívó.

A miskolci kereskedelmi és iparkamara f. é. szeptember hó 10 én d. u. 3 órakor a saját helyiségében közös-ülést tart, melyre a tagokat tisztelettel meghívom. Miskolcon, 1888. aug 31-én.

Radvány István, elnök.

Napirend:

1. Elnöki előterjesztések.
2. A borkiállítás bíráló bizottsága tagjainak megválasztása.
3. Miskolcz város piacrendőri szabályrendeletének véleményezése.
4. Az aradi társamara átirata, melyben az osztrák és németországi utazók visszaéléseinek megszüntetését sürgeti.
5. Nemes Bikk községnek határozata a husmérő ipar korlátozása tárgyában.
6. Előterjesztések a rendezendő borkiállítás tárgyában.
7. Előre be nem jelentett indítványok.

Értesítés.

A rimaszombati m. kir. földmívelő iskolánál, melynek ezéjla kisbirtokosokat, bérlőket gazdaságaik okszerű kezelésére oktatni, s nagy birtokosoknak gazdákat képezni, a tanév október 1-én kezdődik.

A tanfolyam tartama 2 év.

Felvétetni óhajtok ez irányu kérvényeiket, 50 kros bélyeggel ellátva, — a m. kir. földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszteriumhoz ezimezve, folyó évi szeptember hó 20 áig kell hogy betérjesszék az intézet igazgatójához, a fizetők csak levéllileg jelentkeznek.

A felvételi feltételek a következők:

- a) 17 éves életkor.
- b) erős, egészséges testalkatról szóló bizonyítvány.
- c) legalább is az elemi iskola jó sikerrel való bevégezése.
- d) nyilatkozat szülők részéről, melynek folytán teljesítendő fizetéseket magukra vállalják.

A földmívelő iskola felvett növendéke 11 hónap időtartamra 150 forintot fizet két részben, egyik felét belépésekor, másik részletét a nyári félév kezdetén. Minden tanuló 10 forintnyi biztosítási díjjal tartozik letéteményezni az igazgatóságnál, melyből 2 év letelte után az esetleg okozott károk, felhasználhatók gyógyszernek értéke vonaték is, s a többi az illetőnek visszaadatik.

Szegény sorsu tanulók részére több ösztöndíjas azaz ingyenes helyek vannak szervezve.

Az intézet ezéjlanak terjedelménél s felszerelésénél fogva kiválóan felelhet meg, a mennyiben a szántóföld terjedelme mintegy 300 hold, nagyszabásu tehenészet és juhászattal, sajt készítés, méhészet stb. részletesebb felvilágosítást, értesítőt kívánatra küld az intézet

igazgató sága.

Pályázati hirdetmény.

1257. sz. — Szab. Rimaszombat r. t. város tulajdonához tartozó Kurincz pusztán berendezett m. kir. földmívelő iskolában városunk részéről tett három alapítványi hely az 1888/9-ik tanévtől üresedésbe jön. Minthogy annak betöltése, illetve arrai kijelölés jogát városunk közönsége magának tartotta fel, felhivatnak az ezen m. kir. földmívelő iskolába belépni, s ezen ingyenes alapítványi helyet elnyerni kívánók, hogy ez irányú kérvényeket, „Szab. Rimaszombat r. t. város tanácsához“ ezimezve, s az alanti okmányokkal felszerelve, folyó évi szeptember hó 20-áig, a polgármesteri hivatalnál adják be.

1. Betöltött 17 éves életkor.
2. Erős, egészséges testalkat igazolása.
3. Hatósági vagy iskolai bizonyítvánnyal igazolandó jó erkölcsü magaviselet.
4. Igazolása annak, hogy pályázó nyelvtanilag helyesen írni, folyékonyan olvasni, s a négy alapművellet számolni tud.

Vagyontalanok, ugyszintén városunkbeli illetőségű, esetleg itteni polgár szülők gyermekei előnyben részesíttetnek.

Kelt Szab. Rimaszombat r. t. város tanácsának 1888. évi aug. hó 24-én tartott üléséből.

Szabó György, polgármester.

Hírek és vegyesek.

Hymen. Z e h e r y L a j o s, kir. törvényszéki jegyző a közeli napokban váltott jegyet Szabó Irén kisasszonnyal, ő z v. Dr. Szabó Mihályné szeretetre méltó leányával. — N a g y S á n d o r vendégii ref. lelkész ugyan csak a közeli napokban jegyezte el hitvestársul Czikora Emma kisasszonyt, ő z v. Czikora Jánosné szép és művelt leányát. — Vitéz Lajos pádári ág. ev. lelkész pedig a múlt hóban Holesch Danó dobrocsi ev. lelkésznek kedves leányát: Irmát. Hogy a kötött frigy, a boldogságnak frigye legyen — szívünkkel kívánjuk.

Lelkész választás. A feketelehotai ev. egyház meg múlt év szeptember 2-ik napján megüresedett lelkesi állomása a közeli napokban, Szentiványi Árpád esperesi felügyelő és Terrai Gyula főesperes urak jelenlétében, sok vajadás után végre betöltetett. Az egyház választó

tagjai beadván szavazataikat: általános szótöbbséggel Holézi Sámuel, fekete-pataki lelkész választott meg.

Szabó József, a helybeli főgymn. volt jeles helyettes tanára, lapunk buzgó munkatársa, a napokban huzamosabb tartózkodásra, Budapestre költözött, hol a class. phil. beható tanulmányozása mellett, nagyobb irodalmi tevékenységet is fog kifejtetni.

Temetés. Fülöp Benjamin ref. tanítót súlyos esapás érte, egyeden leánykáját veszette el a napokban. Temetése a rokonok és ismerősök nagy részvéte mellett folyt le folyó hó 6-án.

A helybeli egyes. prof. főgymnásiumban a folyó iskolai évre ez ideig 215 tanuló iratkozott be, — kiknek legnagyobb része — százan felül — a két alsó osztályra esik. A tanév ünnepeles megnyitása szerdán szept. 5-én történt meg, a tanuló ifjuság s az igazgató választmány szépszámu részvéte mellett. Az ifjuság elénekelt a „Jövel szentlélek Úr Isten“ kezdetű vallásos himnuszot, melynek elhangzása után Vozári Gyula tanár, kért áldást az egek urától a tanári karra, a tanuló ifjuságra, a fenartató testületre, — melynek bevégezése után Zachar Gusztáv igazgató emelkedett szellemű beszédet intézett az ifjusághoz, felfejtven előttök, hogy miként igyekezzenek lelki erőiket fejleszteni. Az iskolai törvények felolvasása s az „Isten áld meg a magyart“ eléneklése után, az ünnepelel véget ért.

Lőrinczy György „Nefeletj“ című költemény-füzetéből példányok 1 frtjával még mindig kaphatók szerzőnél, Rimaszombatban.

Tanítói közgyűlés. A Rozsnyó egyházmegyei róm. kath. tautestület közgyűlése f. hó 5-én tartott meg Losonezra, melyen ugymint az ez alkalommal rendezett közebéden, számosan vettek részt.

A Tompa szobor javára a kereskedő ifjak részéről 15 frt 10 krt vett a bizottság elnöke Dr. Veres Samu, mely összeg takarékpénztárba helyeztetett. Eldígi gyűjtés 241 frt 75 kr.

Foltzás. A városi építkezések a folyó évre azzal érnek véget, hogy a nagyobb zápor esők következtében a főtéren képződött vizesatornak homokos földdel kiföldoztatnak. Igaz, hogy az efféle dolgokban alig van valami haszon, mert eső ezután is fog esni, s a víznek kell valahol lefolyjni. — de az hagyján! az időjárás rombolásai ellen az az egyetlen orvosság, hogy az emberek jó izlése a romokat helyre igazítja, de a rossz izlés ellen sem égen sem földön nincs orvosság, azt pedig úgy látszik nálunk nagyon kellemesnek tartják, hogy a szépen kiközvezt, befásított főtér sétányain esténként végig vonuljon, a tehénesorda. Azon a vert-föld sétányon a tehén láb többet ront, mint a zápor eső!

Vásár áthelyezés. Vjeszt János nagyrozei vásár jogbérelőnek, a város által pártolt kérelmére, a földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter megengedte, hogy ott a f. évi szeptember 21-ére eső országos vásár — az izraelita ünnepek miatt — ez évben kivételesen ugyanazon hó 19-én tartassék meg.

Betörés és rablás. A losonezi kir. Járásbíróság hivatalos helyiségében múlt hó 29-én ismeretlen tettesek betörték, s onnan 17 frt 20 kr. kézpénzt s egy arany lánczot raboltak el. A tetteseket erőlyesen nyomozzák.

Majd a Rimába fult. Kubik Ferencz eserepező, alig négy éves gyermeke f. hó 4-én, midőn nagyanyja kíséretében a Rimán át a berekbe vezető hidon akart áttal menni, vigyázatlanságból a vízbe bukott. A szerencsétlen kis gyermeket már majdnem eltemette a Rima folyó árja, mikor a jajveszékeltő nagyanya lelki öröme, ifj. Csapó János, helybeli tímár-mester megmentette.

Katonák átvonulása. A kassai gyakorló táborból megindult hadtestek közül a következők fogják városunkat meglátogatni: A 12. számú huszárezred 3. százada, mely megkezdvén menetelését, 4 főtiszt, 159 altiszt és köztvitéz, 5 magán és 151 kinstári lóval, szeptember hó 8-án Vernára, 9-én Murányra, 10-én Rima-Brézóra, 11-én Rszombatba érkezik. 12-én itt pihenőt tartva, 13-án indul rendeltetése helyére. A 25. sz. gyalog-ezred 2 és 3. zászlóalja, 3 törzs-, 27 főtiszt, 337 fő-altiszt és köztvitéz, 13 saját, 3 kinstári ló szept. 8-án Nagy-Hnileczre, 9-én Rozsnyóra, 11-én Pelsőczre, 12-én Tornallyára, 13-án pedig Rszombatba érkezik, honnan eskakis a következő napon indul meg állomási helyére — Losonezra.

A gömörmegei ált. tanító egyeslet f. évi angusztus hó 28-29-ik napján Dobsinán tartott gyűlésének lefolyásáról lapunk legközelebbi számában kimerítő tudósítást hozandunk.

Fleischer és társa jöhírű kassai gépgyár- és vasöntőde tulajdonosnak mai számunkban közölt hirdetésére felhívjuk t. olvasóink figyelmét.

Koczányi és Vitéz könyvkereskedésében Kassán, (fő-utca 73.) megjelent „A ló és annak tenyésztése“ című nagyobb gazdasági szakmunka. Írták: Kovási Béla és Monostori Károly tanárok. — A mű beltartalmára nézve szabadjon felemlitenünk, hogy már az első füzet is kiválóan érdekes, a menyiben a bevezetés után a természetrajzi adatokkal, tehát az equidákkal foglalkozik, s jó sikerült ábrákkal illusztrálja az ide tartozó lóféléket. Majd azután áttér a ló eredetére és történetére, a nem szakértőknek is kiválóan érdekes és tanulságos olvasmányt nyújtván. Ezeken kívül tárgyalja a beteges és egészség jeleit, a ló vérmérsékletét, és szervezét stb. A munka kiállítására nagy súly lett fektetve s látaran kiállja a versenyt hasonirányu külföldi művekkel. A mű 12-14 füzetben lesz teljes, s egy-egy füzet ára 50 kr.

CSARNOK.

A csillagos ég.

— Irta: Sárváry Ferencz. —

(Folytatás.)

A hold.

A holdnak korongja, mint igen jól tudjuk, majd teljesen, majd félig, majd pedig csak részben: sarló alakban látható. Szinte hihetetlen előttem, hogy léteznék valaki, ki a holdat szemlélve, e jelenség oka felől nem elmélkedett volna. Mert, hogy a hold tényleg fogyna és nőne, azt csak senki nem tetelezheti észszerűen fel.

Lássuk tehát mi az oka ezen jelenségnek?

Tudjuk azt, hogy a hold, mint a többi bolygók is, teljesen homályos test lévén, önfényvel nem bír, hanem csupán annyira lesz megvilágítva, illetőleg annyi

látszik ezen megvilágítás következtében gömbjéből, a mennyire a nap fényét rajta észlelhetjük.

Hogyha a hold a nap és a föld közé jut, vagy világosabban fejezve ki magam, midőn a hold és a nap együtt látszanak lenyugodni, természetesen a holdat nem láthatjuk jól, mert hiszen a megvilágított fél nem mi felénk van fordulva; s ekkor azt szoktuk mondani u j holdunk van.

Tehát az újhold mindig egyszerre kél és nyugszik a nappal.

Egy-két nappal később azt látjuk, hogy először csak igen vékony s mind vastagabb, illetőleg szélesebb sarló alakot mutat a hold. Ennek az az oka, hogy midőn a hold pályájának első negyedéhez közeledik, e közeledéssel együtt lesz egyszersmint a nap által mind jobban és jobban megvilágított része is látható. Elérve föld körüli pályájának negyedét, a hold tányernak már felét, vagyis egy D alakot fogunk látni, melynek fél kekre része természetesen a nap felé van fordulva.

Ekkor azt szoktuk mondani: a hold első negyedben van.

Az első negyedben levő teljes D alakú hold mindig éjjeltájban nyugszik a láthatár alá.

Ha a hold földünk körül már fél pályáját megtette, vagyis midőn a nap által megvilágított részét teljesen láthatjuk, a hold neve is teljes lesz, vagyis ekkor azt szoktuk mondani: holdtöltte van.

Ennek köztudomás szerint felkelesében akkor gyönyörködhetünk, a midőn a nap már lenyugodott.

Végre a holdpálya utolsó negyedében ismét csak egy részét látjuk holdunknak, még pedig épen megfordított alakban, mint az első negyedben. Ez a hold-fogyta, mely éjjeltájban szemlélhető a láthatáron.

Hogy a holdnak reá következő változatát a nélkül, hogy azt a holdnak előbbi napokban észlelt alakjából következtetnünk, egy tekintettel előre megmondhassuk, azt hiszem, már az eddigiekből kiindulva, sem lesz nagy feladat, mert mint látjuk, növe hold mindig nap nyugta után, míg fogyó hold csak az éjjel későbbi részeiben látható.

Iskolás gyermek koromban — ha jól emlékszem — egy tanáromtól hallottam két latin szót, melyek a hold ilyen vagy olyan alakjából következtetést vonva, annak növeése, illetőleg fogyása iránt tájékozást nyújtanak.

A két latin szó: luna mendax, mi magyarul annyit jelent: hogy a hold hazug.

Az állítás értelme pedig következő: A növést a latin e szóval fejezi ki: crescere (a szó első betűje C), a fogyást pedig e szó: decrescere (D vel kezdődő szó). Ha a hold C alakot mutat, vagyis félkereke része balra van, akkor ő a latin szerint: crescit = nő, ha pedig félkereke része jobbra van, vagyis D alakot mutat, akkor a D betűvel kezdődő decrescit szó értelmében = fogy. Mivel pedig: luna mendax = a hold hazug: tehát éppen az ellenkezőjét eselékszi, mint a mit mutat.

Elvégre is, hogy e két szó igazságát kihozzam: ha a hold C alakot mutat, nem nő, hanem mindig fogy; míg ha D alakja van, nem fogy, hanem nő.

Sokak előtt talán megmagyarázhatatlannak látszó tünemény az, hogy a midőn a holdnak sarló alakja van, bár homályosan, de mégis az egész holdtányért is látjuk, nem pedig csupán a nap által kivilágított részt.

Pedig e tünemény oka igen egyszerű. Ha ugyanis a hold minden kiesisége dacára is ki tudja világitani sötét éjjeleinket, nem esodálkozhatunk azon, hogy a nála sokkal nagyobb földünknek visszavert fénye által előidézett világosságot rajta észrevehetjük.

A holdon észlelhető tünemények között legesodálatosabbnak az u. n. holdfogyatkozás tartatik.

Mi idözi ezt elő?

Ha valamely homályos testet megvilágítunk, igen jól tudjuk, hogy másik, ellentett része árnyékban lesz, s maga a test árnyékot vet. Ha ezen árnyékolt térbe ismét egy testet helyezünk, az, ha nagyobb, mint az árnyék: részben, — ha pedig kisebb: úgy egészen el fog homályosodni.

Tudjuk azt is, hogy a gömb alakú testek árnyéka, ha a világitó gömb alakú test egyenlő a világitást szenvedő gömbtest nagyságával: henger alakú; ha pedig a világitó gömbtest nagyobb mint a megvilágított, az esetben az árnyék kúp-alakú lesz.

Ezek előrebocsátásával természetesen kell tartanunk a hold fogyatkozását. Földünk ugyanis a nap által megvilágítva, ellentett oldalán árnyékot képez: ha ezen kúp alakú árnyék vége a hold felületére esik, létrejön a holdfogyatkozás, azon rész t. i. el fog homályosodni.

A holdfogyatkozás tehát mindannyiszor létrejön, valahányszor a hold úgy végzi föld körüli keringését, hogy e közben földünk árnyékába bele merül.

Valaki ugyan erre azt mondhatná, van-e a földnek oly hosszú árnyéka, mely egészen a holdig elér?

Lenis van, még pedig azon nagy távolság következtében, mely a nap, mint világitó, és a föld, mint megvilágitott égi test között létezik. Sőt mivel e kúp alakú árnyék a holdnál még eléggé vastag, benne a hold pályája közben még hosszabb ideig is eltartózkodhatik.

A szerint, a mint a hold a föld árnyékába teljesen belemertül vagy pedig csak egy részével: szoktuk a hold fogyatkozását is teljesnek vagy részletesnek nevezni.

Sokkal érdekesebb, de egyszersmint ritkább tünemény a napfogyatkozás, melyet hogy nem a napról elmondottakkal egyidejűleg említettem, az az oka, hogy tünemény is a hold föld körüli pályájának, illetve az e közben földünkre vetett árnyékának következménye.

Ha ugyanis a hold föld körüli keringése közben oly helyzetbe jön, hogy egy vonalba esik a nap és a föld állásával, a hold korongját mindannyiszor a nap tányérja előtt fogjuk elvonulva látni. Minthogy pedig a hold homályos test, a nap fényét vagy egészen vagy részben földi el szemeink elől.

Napfogyatkozást háromfélet ismerünk: teljes, gyűrűst és részletest.

Legritkább előtűnik a teljes, melyet eskakis akkor megöndünk látni, ha a holdtányér a nap korongját egészen elfedi: minthogy pedig a hold árnyéka sokkal rövidebb és kisebb, hogysen abban a föld árnyéka teljesen megferne, az árnyék kúp vége csak a föld bizonyos részeit érinti.

Az egész földön tehát napfogyatkozás a fentemlített oknál fogva sohasem lesz látható. Sőt ugyanazon a

helyen ismételt látható napfogyatkozás is csak igen ritkán. — sokszor századok elteltével szemlélhető.

Sokkal gyakoribbak a gyűrűs és részletes napfogyatkozások. A gyűrűs napfogyatkozás akkor jön létre, midőn a holdnak földünkre vetett árnyéka kővetkeztében a napnak csak középső része van a hold által fedve, míg széle gyűrű alakjában látható marad; a részletes napfogyatkozás a nap korongjának a hold által való részbeni elfedése. (Folyt. köv.)

Magán-hirdetések.

Feleden egy jó karban lévő s újabb kiállítású Girszkowski-féle zongora 130 frtért azonnal eladó. Levélbeli tudakozódások a feledi postamesteri hivatalhoz intézendők.

Eladási hirdetés.

Gescheit Markusz és Kohn Eliás putnoki lakos, közzadók esődtömögéhez tartozó szabályszerűen felvágott és Putnokon raktározott **1373 métermázsas 80 kgr.** tiszta súly mennyiségű s 4939 frt 98 krra becsült különböző oszt. **egészséges cserháj**, nyilvános ajánlati eljárás útján az alábbi általános és alólírt tömeggondnoknál bármikor megtekinthető, különös és részletes feltételeket illetve a legmagasabb ajánlati ígéretet tevőnek eladatik.

1. Az ajánlat szabályszerűen lezárva és lepecsételve 500 frt, azaz ötszáz forint bánatpénzrel együtt **folyó 1888. évi szept. hó 16 napja d. u. 4 óráig** alólírt tömeggondnoknál azon kijelentés mellett nyújtandók be, hogy az ajánlatot tevő a különös és részletes eladási feltételeket tudja és elfogadja, és hogy az eladási tárgyává tett cserháj készletet megtekintvén, minőségileg ismeri.

2. A beérkezett ajánlatok a fenti első pontban **jelzett napon d. u. 5 órakor fognak Rimaszombatban** a esődtömögondnoknál felbontatni és a legnagyobb ajánlat el vagy el nem fogadása felett a esődválasztmány azonnal határozand, ha ezen ajánlat elfogadtatik, az elfogadott ajánlatot tevő tartozik az általa felajánlott vételért bánatpénze betudásával azonnal egészen kifizetni, ellenesben bánatpénzét veszti, s jogában áll a esődválasztmányának az utána következő ajánlatot elfogadni.

3. Mennyiben ezen 1373 métermázsas cserháj között 323 mm. tevő s 1293 frt 44 krra becsült és külön kezelt prima original cserháj van, az ajánlatban erre nézve a vételári ígéret a többitől elkülönítendő és külön kitüntetendő.

4. Az elfogadott vevő azonnal birtok és használatba lép és ez időtől fogva bármilyen kár út terhel, ha pedig a kitüntetett mennyiség tekintetében vevőnek aggályai volnának, szabadságában áll az összes cserháját saját költségén felmérteni, hiány esetén javára a vételárból aránylagos visszatérítés adatik, azonban ezen felmérésnek a esődtömögondnok, vagy helyettese jelenlétében, és legkésőbb ezen árveréstől számítandó 3 nap alatt kell megtörténnie.

5. A cserháj-raktár helyiségében lévő s a beraktározásnál használt zsákok, gyékények és deszkák eladás tárgyát nem képezik, s azok vevő által 3 nap eltelte után visszaadandók, de különben ugy ezen tárgyak további használata, mint a raktárhelyek további megtartása iránt a méltányos egyezkedési jog vevő javára fentartatik.

6. A beérkezett ajánlatok el vagy el nem fogadására nézve a esődválasztmány szabad elhatározási jogát fentartja.

Kelt Rimaszombatban, 1888. szept. 6.

Hennyey Kálmán ügyvéd, esődtömögondnok.

Magyarország leghiresebb s legszén-savdúsabb ásvány vize, a

SZOLYVAI

mely savanyúviz, borral vegyítve, a legkellemebb üdítő italt nyújtja; gycmor- és idegbajokban gyors és kitűnő segélyt ad; tüdő-, hörgbántalmaknál, hügycsöhölyg hurutoknál és járványos betegségek alkalmával kitűnő gyógyszer tekepez, - mindenkor megrendelhető

MARSALÓ KÁROLY

munkácsi uradalmi ásványvizbérőnél **Nyiregyházán**; s kapható jelebb gyógyszerárakban, fűszerkereskedésekben és vendéglőkben is.

Hirdetés.

992. sz. — A nagyrocezi kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **M. kir. kincstár** végrehajtónak **Kamzik József** illetve jogutódai végrehajtást szenvedő elleni 48 frt 15 kr. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék a nagyrocezi kir. járásbírósg területén lévő Sumjáczi község határában fekvő a Kamzik József illetve örökösei Kamzik György, János, Tódor, és kiskoru Kamzik János, Anna, Simon és György tulajdonát képező sumjáczi 8. sztkjvben foglalt ingatlanokra az árverést 350 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1888 évi október hó 24-ik napján délelőtti 10 órakor Sumjáczi a község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozők tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz.

42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt N.-Röczén, 1888. évi július hó 13. napján. A nagyrocezi kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság. **Molitorisz**, kir. jbiró.

A véghesi

„Vera-forrás savanyuvize.”

Felsőmagyarországnak legkitűnőbb és legtisztább szénsavdus savanyuvize

ugy mint a Gieshübl

a bort nem festi.

Kapható bizottmányi raktárunkban:

KEHN ADOLF urnál Rimaszombatban, valamint:

a „Vera-forrás“ kezelőségnél **Véghelesen**. (Zólyom megye.)

A véghesi „Vera-forrás“ kezelősége.

Hirdetés.

1200. sz. — A nagyrocezi kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **M. kir. kincstár** végrehajtónak **Hanustyák János** végrehajtást szenvedő elleni 20 frt 37 kr. adókövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék a nagyrocezi kir. járásbírósg területén lévő Kis-Röcze község határában fekvő Hanustyák János kiserőzei 29. sztkjvben foglalt birtokára az árverést 390 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1888. évi október hó 2-ik napján délelőtti 9 órakor Kis Röczén a község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

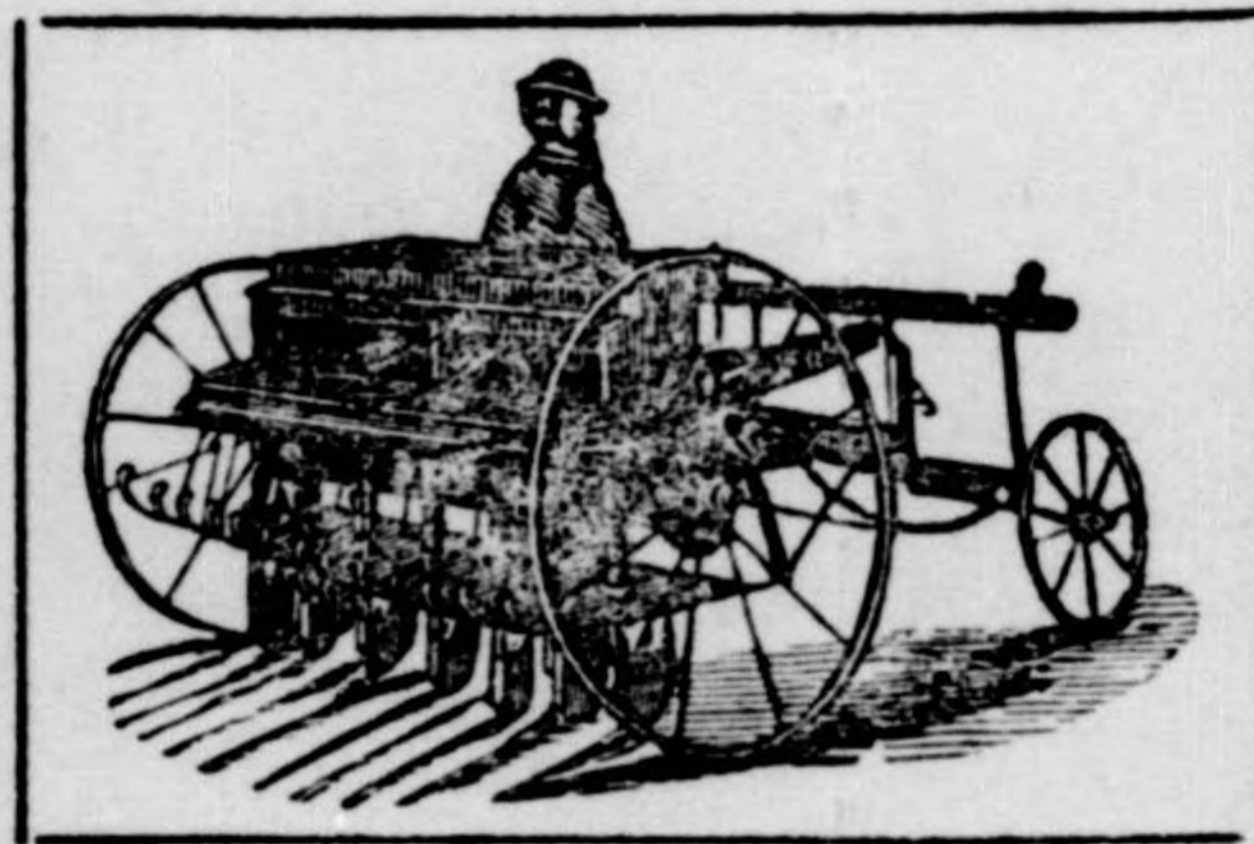
Árverezni szándékozők tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Nagy-Röczén, 1888. évi július hó 7. napján. A nagyrocezi kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság. **Molitorisz**, kir. jbiró.

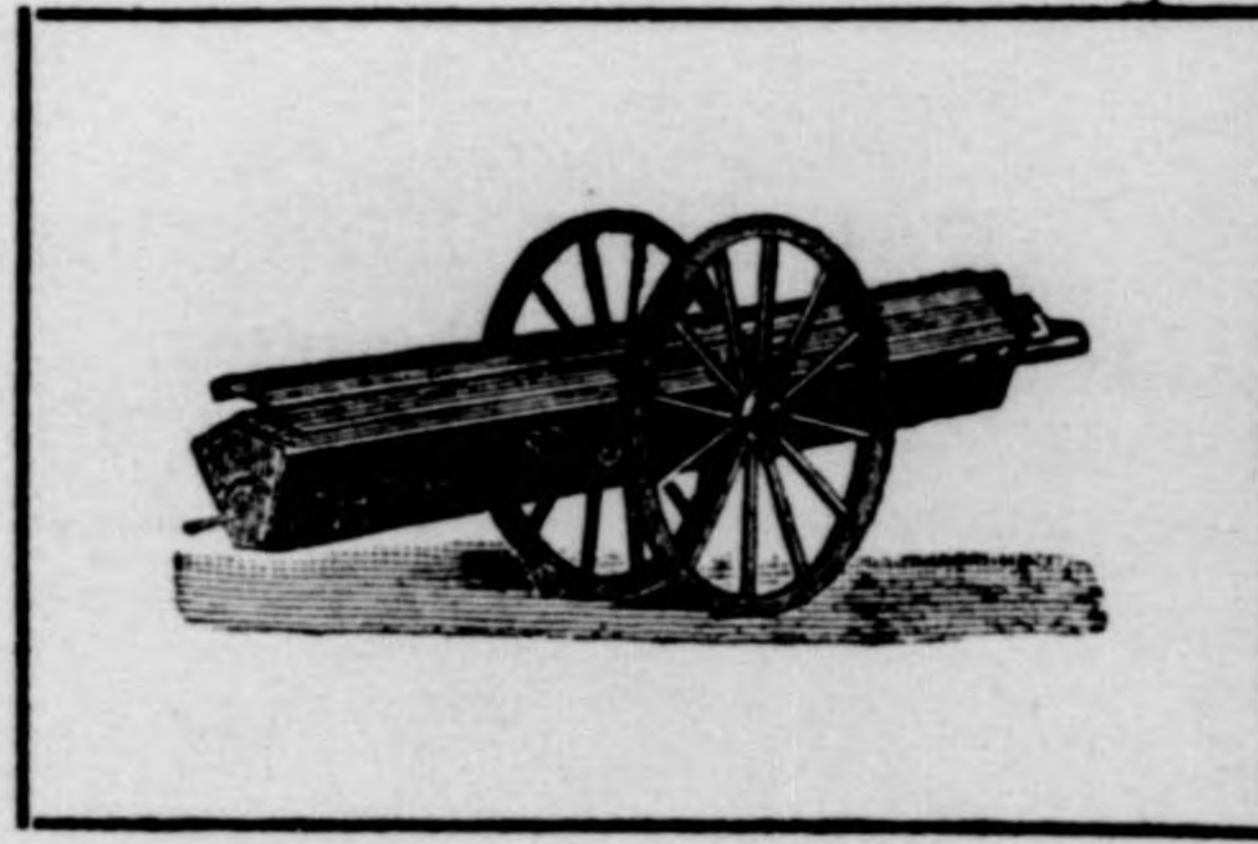
FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntödéje Kassán, eperjesi-ut 6. sz.

ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemmel tartásával czélszerűen s gondosan gyártott jó hirnevű gépeit, nevezetesen:

**Sorvető gépeket,
Szórvető gépeket,
Ekéket, Boronákat,
Hengereket, Lókapákat,
Tengeri morzsolókat,
Borsajtókat és szőlőzúzókat;**

továbbá mindennemű:

2-6

Szivattyúkat, gőzgépeket és gőzkazánokat, Szeszgyár-berendezéseket.

Gepeink, eszközeink és egyéb gyártmányainkat készletben tartjuk gyárunkban.

Gazdasági gépeink képes valamint öntödének gyártmányai árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küldjük.

Hirdetés.

993. sz. — A nagyrocezi kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **M. kir. kincstár** végrehajtónak **Kamzik Mátyás** végrehajtást szenvedő elleni 21 frt 68 kr. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék a nagyrocezi kir. járásbírósg területén lévő Sumjáczi község határában fekvő a Kamzik Mátyás tulajdonát képező sumjáczi 7. és 523. sztkjvben foglalt ingatlanokra az árverést 350 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1888. évi október hó 26-ik napján délelőtti 10 órakor Sumjáczi a község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozők tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt N.-Röczén, 1888. évi május 12-én. A nagyrocezi kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság. **Molitorisz**, kir. jbiró.

Hirdetés.

879. sz. — A nagyrocezi kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **m. k. kincstár** végrehajtónak **Michel Lukács** illetve örökösei végrehajtást szenvedő elleni 72 frt 71 kr. adókövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék a nagyrocezi kir. járásbírósg területén lévő Sumjáczi község határában fekvő a Michel György, János és Mihály tulajdonát képező sumjáczi 26. és 28. sztkjvben foglalt ingatlanokra az árverést 570 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1888. évi október hó 25-ik napján délelőtti 10 órakor Sumjáczi a község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozők tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt N.-Röczén, 1888. évi július hó 13-ik napján. A nagyrocezi kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság. **Molitorisz**, kir. jbiró.